

**TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ÖYKÜLEYİCİ METİN KAHRAMANLARININ
ROL MODEL OLMA DURUMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Talat AYTAN¹
Mehmet Ali ÇALICI²
Ahmet ERDEM³

Özet

Ders kitapları, eğitim ortamının önemli öğrenme materyalleridir. Bilhassa Türkçe derslerinde öğretim sürecine en büyük katkılardan birini ders kitapları sağlamaktadır. Türkçe öğretiminde öyküleyici, bilgilendirici metinler ile şiir metinleri kullanılmaktadır. Ders kitaplarında ağırlıklı olarak öyküleyici metinlere yer verilmektedir. Öyküleyici metinlerin en önemli bileşenlerinden birisi kahramanlardır. Türkçe ders kitaplarındaki kahramanlar, öğrencilere rol model olacak özelliklere sahip olmalıdır. Kahramanların sahip olduğu özellikler öğrencilerin üzerinde öykünme veya özdeşim kurma açısından etkili olmaktadır. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma materyalini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında kullanılan ve Ez-De Yayınları tarafından hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metin kahramanlarının öğrencilere rol model olabilmeye yeterliliğini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Genelde Türkçe eğitimi özelde ise çocuk edebiyatı alan yazını taranarak “Kahraman Değerlendirme Ölçeği” oluşturulmuş ve üç alan uzmanının görüşüne sunulmuş ölçüğe son hâli verilmiştir. Ez-De Yayınları tarafından hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan 14 öyküleyici metin incelenmiş ve yukarıda mezkûr ölçüğe göre değerlendirilmiştir. Kitapta yer alan metinlerin 7'sinde (%50) yer alan kahramanların öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahip olduğu, 7'sinde (%50) yer alan kahramanların ise rol model olma yeterliliğine sahip olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Ders Kitapları, Öyküleyici Metinler, Rol Modeller.

**A STUDY ON THE NARRATIVE TEXT CHARACTERS' STATE OF BEING ROLE
MODEL IN TURKISH TEXTBOOKS****Abstract**

Textbooks are important materials of educational environment. Especially in Turkish lessons one of the major contributions to the process of learning is provided by textbooks. In Turkish education narrative and informative texts, and poems are used. In course books, mainly narrative texts are included. The characters are the most important elements of narrative texts. Characters in the Turkish textbooks should have the features that will be role model for the students. The features the characters have are effective for students in terms of pastiche and identification. This study was planned according to the case study of qualitative study methods. The material of study was 7th grade Turkish textbook prepared by EZ-DE publications and used in 2017-2018 education period. In this study, which aimed to reveal the sufficiency of the characters about being role model for students, document review among data collection methods was used. By scanning Turkish education in general and children's literature in particular, “Character Rating Scale” was composed and by consulting to 3 domain experts the scale was put into its final form. 14 narrative texts partaking in the 7th grade Turkish textbook prepared by EZ-DE publications were examined and evaluated according to aforementioned scale above. It is observed that in the %7 of the texts in the book the characters have the qualification of being a role model for students while in the %7 of the texts in the book the characters do not have the qualification of being a role model.

Keywords: Turkish Textbooks, Narrative Texts, Role Models

Özgün Araştırma / Original Article

¹ Sorumlu yazar/Corresponding Author, Dr.Talat Aytan, Yıldız Teknik Üniversitesi, talataytan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9778-8970

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye, mehmetalic@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9999-1024

³ Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye, erdemli_ahmet@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9995-0481

GİRİŞ

Türkçe ders kitapları, bir insanın eğitim hayatında hayati öneme sahiptir. Özellikle okuma alışkanlığı edinmemiş bir öğrenci için bu durum daha da önemlidir. Çünkü böyle öğrenciler Türkçe ders kitaplarında muhatap oldukları metinler dışında belki de hiçbir metni sistemli ve derinlemesine inceleyememektedir. Bu itibarla Türkçe ders kitaplarına metin seçilirken çok dikkatli olunmalı ve bu gerçek göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrenciler Türkçe ders kitaplarında en yetkin eserlerle buluşturulmalıdır.

Günümüzde teknoloji çok hızlı değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişim ve gelişimden eğitim ortamları da etkilenmekte ve teknoloji eğitimcilere eğitim ortamlarında yeni ve gelişmiş araçlar kullanma konusunda fırsatlar sunmaktadır. Ancak Türkçe öğretmenlerinin bu fırsatlardan yeterince yararlanmadıkları bilinmektedir. Nitekim Özbay (2003) tarafından 108 Türkçe öğretmeniyle yapılan çalışmada Türkçe öğretmenlerinin %94,44'ünün sadece ders kitabından yararlandığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra eğitim teknolojisi içinde değerlendirilen radyo ve bilgisayar hiçbir Türkçe öğretmeni tarafından Türkçe derslerinde kullanılmazken teyp ve video 1 (%0,92), televizyon, slayt vb. ise yine 1 (%0,92) Türkçe öğretmeni tarafından kullanılmaktadır. Ancak burada düşündürücü olan Türkçe öğretmenlerinin çok azının (%3,69) teknolojik araçlar dışında kalan dergi ve gazete gibi basılı materyalleri derslerinde kullanmasıdır. Teknolojik araçların Türkçe derslerinde çok az kullanılması, o dönem için teknolojiye erişimin zorluğu ve teknolojik araçların yaygın olmaması ile açıklanabilir ama bu sebep dergi ve gazete gibi basılı araçlar için geçerli değildir. Bu durum, Türkçe öğretmenlerinin geleneksel olarak ders kitabına bağlı kaldıkları şeklinde yorumlanabilir. Son dönemde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hayata geçirilen "FATİH" projesi ile okulların teknolojik donanımı artırılmış ve yenilenen ve güncellenen "EBA" uygulamasıyla öğretmen ve öğrencilere ders kitabı dışında birçok seçenek sunulmuştur. Buna rağmen Türkçe derslerinde en çok ders kitabının kullanıldığı gözlenmektedir.

Öğretim programlarında belirlenen hedeflere ulaşabilmesi nitelikli ders kitaplarına bağlıdır (Epçayan ve Okçu, 2010; Göçer, 2008). Canlı'ya (2015) göre ders kitapları eğitim-öğretim sürecini etkileyen önemli materyallerdir. Gelişen teknoloji yeni öğretim materyallerini eğitim-öğretim ortamlarına sunsa da ders kitapları hâlâ önemini korumaktadır (Güfta ve Kan, 2011; Temizyürek ve Delican, 2016; Coşkun ve Taş, 2008). Ders kitapları Türkçe dersinde temel araçtır (Canlı, 2014).

Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve fiziksel özelliklerine uygun bir şekilde hazırlanan ders kitapları etkili bir eğitim aracı olarak kullanılabilir (Kaygana, Yapıcı ve Aytan, 2013). Türkçe derslerinin amacına ulaşabilmesinde ders kitapları çok önemli bir yere sahiptir. Bu kitaplar metinlerden oluşmaktadır. Bu metinler çocukların zihin, dil ve sosyal gelişimlerinde büyük öneme sahiptir (Lüle Mert, 2012). Türkçe derslerinde metinler üzerinde yapılan anlama ve anlatma uygulamalarıyla öğrencilerin temel dil becerileri geliştirilmeye çalışılmalıdır (Dilidüzgün, 2004). Ders kitaplarındaki metinler bir amaç doğrultusunda seçilerek ders kitaplarına konur. Bu metinlerin amacına ulaşabilmeleri için birçok özelliğe sahip olması gerekmektedir (Bozlak, 2018). Ders kitaplarındaki metinlerin niteliği, öğrencilerin temel dil becerilerini ve kişisel becerileri edinmeleri üzerinde etkilidir (Yurt ve Arslan, 2014). Temel amacı öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek olan Türkçe derslerinin temel aracı, ders kitaplarında yer alan metinlerdir (Baş, 2003).

Metin, kendisini oluşturan unsurların bir düzen içinde bir araya gelmesiyle oluşan anlamlı bütünlüktür. Bu bütünlük içinde yer alan imlâ, noktalama, anlatım özellikleri, duygu ve düşüncelerin nasıl düzenlendiğinin bilinmesi ve okur tarafından takip edilmesi metnin daha iyi anlaşılmasını ve yazar ile okur arasındaki iletişimin daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır (Güneş, 2013).

Türkçe ders kitaplarında bilgilendirici, öyküleyici ve şiir olmak üzere üç tür metin bulunmaktadır. Bu türlerden öyküler, çocukların yaşamlarına ve hayal dünyasına seslenmesi, öğrenmeyi eğlenceli kılmasıyla önemlidir (Uzuner ve Aydın, 2010). Öyküleyici metin türleri çocukların ilgisini daha çok çekmektedir (Lüle Mert, 2012).

Öyküleyici metinler, çocukların kişiliğini ve dil becerilerini geliştirir. Çocuğun öykü kahramanı ile kurduğu ilişki sonucunda duyguları gelişir, çocuk kendisini ve çevresini yorumlama fırsatı bulur. Çocuk, okuduğu öyküler yoluyla toplumun kültürünü ve değerlerini edinir. Bu bağlamda öyküleyici metinlerde yer alan kahramanlar hitap edilen yaş grubunun ilgisini çekecek şekilde oluşturulmalı ve hitap ettiği kitlenin kültüründen kopuk olmamalıdır. Yazarlar, eserlerdeki kahramanların çocukların kişilik gelişimleri üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak kahramanlarını olumlu özelliklere sahip olarak ve yaşam gerçekliğine göre oluşturmalıdır (Akyol, 2014).

Çocuk, okuduğu eserler yoluyla yaşadığı dünyayı daha iyi tanır, okuduğu dünya ile yaşadığı dünyayı karşılaştırarak yeni fikirler edinir (Şimşek, Yalçın ve Yakar, 2011). Bu tanıma sürecinde eserlerdeki kahramanların önemli bir işlevi vardır. Çünkü anlatılan olaylar kahramanların başından geçer. Yaşanan olaylardan etkilenen ve olayları yönlendiren yine kahramanlardır. Bu sebeple kahramanların çok iyi düşünülmesi ve geliştirilmesi gerekir.

Kitaplar, çocuğun kendini ve dünyayı tanımasını, iyilik, paylaşma, yardımseverlik ve sevgi gibi soyut kavramları öğrenmesini sağlar. Ayrıca "*Çocuk kitabında yer alan konu, olaylar, karakterler, duygular ve bunların özellikleri, kitabın verdiği mesaj ve bu mesajın etkileri, çocuğun kişilik açısından gelişimine katkıda bulunur*" (Uzuner Yurt, 2011: 71). Özellikle karakterler çocuğun eserlerdeki özdeşim kurduğu kişiler olması sebebiyle çocuğun kişilik gelişiminde önemlidir.

Edebiyatta kahraman, ayırt edici özellikleriyle tanıtılan metin kişisidir. Bu kişi herhangi bir varlık olabilir (Demirel, 2011). Önemli olan kahramanın kim olduğu değil metin içerisinde nasıl işlendiği ve okur üzerindeki etkisidir.

Kahramanlar, iyiliğin veya kötülüğün tarafını tutmakla okuyucu nezdinde olumlu veya olumsuz karakter kimliği edinirler. Çocuğun kitaptaki olumlu karakter ile özdeşleşmesi için karakter inandırıcı, güvenilir, gerçekçi ve çocukla aynı yaş düzeyinde olmalıdır. Karakterin çocuk tarafından benimsenebilmesi için karakter gerçekçi bir şekilde betimlenmeli ve çocuğa gerçek hayatta tanıdığı biri kadar yakın olmalıdır. Bu durum yazarın, karakterin gerçek doğasını metne yansıtabilmesine bağlıdır (Karatay, 2011a).

Kahramanlar, metin içindeki rollerine göre "başkişi" veya "yan kişi" olarak adlandırılırlar. Olaylarda aktif rol alan ve olayları yönlendiren en önemli kişiye "başkişi" veya "kahraman" denir. Bu kişiler olayların merkezinde yer alırlar. Anlatılanlarla ve olaylarla doğrudan ilgisi olmayan kişilerse "yan kişilerdir" (Sever, 2015). Başkahraman, okura birçok yönüyle tanıtılan ve olayların merkezinde yer alan kişidir. Yan kişiler ise olaylardan etkilenen ve okura genellikle tek yönlü tanıtılan kişilerdir (Demirel, 2011).

Çocuk edebiyatında karakterler "kapalı (geliştirilmemiş) ve "açık (geliştirilmiş)" olarak ikiye ayrılır. Kapalı karakterler, olaydaki temel kişinin daha iyi tanınması, anlaşılması ve çocukların temel kişiyle özdeşim kurması için kullanılan yan karakterlerdir. Bu karakterler genellikle eserde tek boyutlu yer alırlar ve insan gerçekliğini yeterince yansıtamazlar. Bunlar, eser boyunca büyük değişimler göstermeyen karakterlerdir. Açık karakterler ise metin içinde çok iyi geliştirilir ve tanıtılırlar. Okur, bu karakterleri her yönüyle tanır. Bu yolla bu karakterler okura bir dostu gibi dahi görünebilir. (Sever, 2015: 104-107).

Devingen karakter yaşadığı olaylar sonucunda değişen, yeni değerler edinen karakterdir. Devingen karakterdeki değişimin gerçekliği, inandırıcılığı okurun değişimini olumlu etkileyecektir. Bu değişimin sezdirme yoluyla okura yansıtılması, okurun kahramanla özdeşim kurmasını kolaylaştıracaktır. Durağan karakter ise öykü boyunca kişilik değişimi yaşamayan,

daha çok kahramanın daha iyi anlaşılmasını ve ön plana çıkmasını sağlamak için kullanılan karakterdir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, yaşanan olaylardan karakterin neden etkilenmediğini inandırıcı şekilde sunabilmektir (Sever, 2007; Sever, 2015:). Bu sebeple çocuk kitabı yazarlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Kahramanın olayların seyri boyunca yaşadığı değişim ve bunun çocuk okur üzerindeki etkisi, üzerinde çok düşünülmesi gereken bir husustur. Çocuğun kahramanla özdeşim kurması için kahramanın çocuğun ilgisini çekmesi, kahramanla ortak beklenti ve özelliklere sahip olması, karşılaştığı sorunları çözebilmesi, yaşam gerçekliğini yansıtması gerekir (Uz Erşahin, 2009). Çocuk, okuduğu eserdeki kahramanla ne kadar çok özdeşim kurarsa çocuk-kitap arasındaki bağ da o kadar güçlenir (Sever, 2015). Kahramanlar, çocukların okumaya ve kitaba olan ilgisini artırır (Lüle Mert, 2012; Çakır, 2009).Çocuğun eserdeki kahramanla özdeşim kurabilmesi için kahramanın çocuğun ilgisini çekmesi ve çocuk tarafından sevilmesi gerekir. Bu özellik, çocuğu kitabı okumaya daha istekli kılacaktır; ayrıca eserin çocuğa yönelik ilkesine uygunluğu açısından da önemlidir (Canlı, 2015). Eserin okur üzerindeki etkisi önemli oranda kahramana bağlıdır (Demirel, 2011).

Çocuk edebiyatı konulu eserler incelendiğinde birçok eserde çocukların, okudukları eserlerdeki kahramanlarla özdeşim kurduğuna değinilmektedir (Arıcı, 2016; Canlı, 2014; Çakır, 2009; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005; Demirel, 2011; Karatay, 2011a; Karataş, 2014; Seven, 2011; Sever,2015; Şimşek, 2002;Uz Erşahin, 2009; Uzuner Yurt, 2011; Yalçın ve Aytas, 2008; Zivtçi, 2006). Bu itibarla çocuklara yönelik eser kaleme alan sanatçılar, oluşturdukları kahramanın çocuklar tarafından rol-model alınabileceğini unutmamalı ve çok özenli bir şekilde kahramanlarını oluşturmalıdır (Demirel, 2011; Seven, 2011). Çünkü hikâyedeki kahramanlar çocuğu etkisi altına alır. Çocuklar onların bakış açısıyla sorunlara yaklaşır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005). Bu durumda kahramanın olaylara yanlış bakışı çocuklarda da yanlış öğrenme ve davranışların ortaya çıkmasına sebebiyet verebilir. Bu bağlamda, çocuk edebiyatının çocuğa sunduğu model, çok daha önemli olmaktadır (Karataş, 2014).

Eserdeki karakterler çocuk için model oluşturur. Çocuklar onların davranışlarından etkilenirler. Karakterlerin olumlu davranışları çocuğu da olumluya yöneltir. Çocuğun kitaptaki kahramanla iletişimi çocuğun dünyasını zenginleştirir. Çocuk, kitaptaki kahramanlar yardımıyla farklı kişilikteki insanları tanıma imkânı bulur. Çocuk, bu yolla sorun çözme becerisini ve toplumsal kuralları edinir (Sever, 2015, Sever, 2007).Çocuk, kahramanla özdeşim kurarak onu adeta bir arkadaş gibi görebilir. Çocuk kitapları, çocuklara öykünebilecekleri olumlu modeller sunarak onların topluma uyumunu sağlar (Demirel, 2011), metindeki kahramanlar yoluyla çocuklar kendi sorunlarının üstesinden gelebileceği gibi yeni bakış açıları da kazanırlar (Zengin ve Zengin, 2009). Bunun aksine eserdeki kahraman sorunların üstesinden gelemeyen veyayılgınlık gösterirse bu, çocuk okur üzerinde olumsuz etkiler bırakabilir. Bu sebeple eserlerde olaylara yön veren, meraklı, sorunların üstesinden gelebilen kahramanlar çizilmelidir (Zivtçi, 2006).

Karatay (2007), öyküleyici çocuk edebiyatı ürünlerinden masallar üzerine yaptığı araştırmada masallarda zıtlıkların -iyi-kötü, doğru-yanlış vb.- sürekli bir mücadele içinde olduğuna ve bu durumun çocuğa gerçekçi bir dünya sunduğuna değinmektedir. Gerçek hayatta da bu zıtlıklar hep bir mücadele içindedir. Çocuk dinlediği veya okuduğu bu mücadelelerden kendine ders çıkarır böylece hayata hazırlanmış olur. Eserlerdeki zıt durumlar, yönlendirme ve sezdirme yoluyla çocuk millî ve evrensel değerleri de edinir. Çocuğun masalda şahit olduğu olaylar onun kişiliğini geliştirir.Karatay'a (2011b) göre çocuğa toplumsal kuralları sözlü olarak aktarmak yerine bir edebî metin aracılığıyla aktarmak daha faydalı olacaktır. Çünkü bir kuralın veya davranışın niçin doğru veya niçin yanlış olduğunu çocuk, edebî eserdeki kahraman yoluyla yaşayacak ve daha iyi anlayacaktır. Karataş'a (2014) göre eserde yaşanan ikilem ve sorunlar gerçek hayatta da çocuğun iç içe olduğu durumlardır. Bunlar çocuğun kişilik gelişiminde etkili olmaktadır.

Kahramanlar, toplumsal ve evrensel değerlerin çocuğa aktarılmasında rehber görevi üstlenirler. Çocuklar, kahramanın sergilediği istendik davranış ve tavırlardan etkilenecek olumlu bir benlik algısı geliştirebilirler (Yıldırım, 2011).

Kahraman, çocuk gerçekliğini yansıtmalıdır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005; Demirel, 2011; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013; Sever, 2015; Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Kahraman abartıya kaçılmadan, iyi geliştirilmelidir. Kahramanın iyi geliştirilmiş olumlu özellikleri çocuğun kahramanla özdeşim kurmasını ve okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar (Sever, 2015). Çocuğun karşısına ideal karakterler çıkarmak yerine, bazı zaafaları olan ancak bu zaafalarını akli ve mantığıyla yenebilen karakterler çıkarmak daha önemlidir. Çocuk kitabında değişim göstermeyen ideal karakterler veya çok hızlı değişimler geçiren karakterler, okurun gözünde inandırıcılığını kaybeder (Sever, 2015). Bu itibarla kahramanlar gerçek hayatta karşılaşılabilecek özelliklere sahip olmalı, eserlerde ideal karakterler çizilmemelidir. Kahraman, metinde yaşam gerçekliğini yansıtmalı (Canlı, 2014; Kıbrıs, 2006; Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016; Şimşek, 2002), güçlü ve zayıf yönleriyle metinde yer almalıdır (Karatay, 2011).

Eserlerde ideal karakterler çizilmesi, çocuğun karakterle özdeşleşmesine engel olur. Çünkü bu karakterlerin nasıl davranacağı, neye nasıl tepki vereceği bellidir. Dolayısıyla bu karakter canlılığını yitirmiş, donuk bir karakterdir. Bu durum, eseri gerçek yaşamdan da koparacaktır. Çocuk, bu karakteri zamanla kendisine uzak bulacak ve model almak için başka karakterlere yönelecektir. Çünkü diğer karakterler ideal karakterden çok daha ilginç ve şaşırtıcı olacaktır. Eserde ideal karakterler çizmek yerine hataları, zaafaları olan ancak iyi değerler peşinde olan karakterler çizmek daha doğrudur (Karatay, 2014).

Kahramanın çocukla aynı veya yakın yaşta olması çocuğun ilgisini daha çok çeker (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005; Karatay, 2011; Oğuzkan, 2013; Yılar ve Celepoğlu, 2007). Bu bağlamda çocuklara yönelik eserlerde özellikle başkahramanın eserin hitap ettiği yaş grubuyla aynı yaşta olmasına dikkat edilmelidir.

Karakterde metin boyunca meydana gelen değişim akla uygun olmalıdır (Arbutnot ve Sutherland, 1972'den aktaran Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005: 184). Kahraman sebepsiz değişim ve gelişmeler yaşamamalıdır (Demirel, 2011). Yazar, kahramanların değişim ve gelişim sebeplerini belirtmelidir (Karatay, 2011a). Aksi takdirde kahraman inandırıcılığını yitirir (Canlı, 2014), çocuk ile kahraman arasında bir güven sorunu oluşabilir (Çer, 2014) ve çocuk üzerinde istenen etkiyi yapamaz.

Eserdeki kahramanlar yardımıyla çocuk hayata hazırlanır; iyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışını çocuk kitaplardan öğrenir (Arıcı, 2016). Çocuk kitapları, çocuğun kendi deneyimleriyle öğrenebileceklerinin sınırını genişletir (Sever, 2015). Dünyaya çok farklı açılardan bakmayı, çocuk kitaplardan öğrenebilir. Bu durumda eserlerdeki kahramanlar devreye girmelidir. Eserdeki kahramanlar ve onların sorunları yoluyla çocuk kendi sorunlarının çözümünü bulabilir. Çocuk kitabı yazarları bu anlamda kahramanlarını çok iyi geliştirmelidir. Kahraman, çocuklara şahsi sorunlarını çözmede ve çocuğun dünyayı tanımada rehber olmalıdır. Kahraman sorunların çözümünde aktif rol almalı, meraklı ve sorgulayıcı olmalıdır. Ayrıca kahraman görevlerine ve sorumluluklarına uygun davranmalı ve toplumsal değerleri aktarmalıdır (Demirel, 2011). Kahramanın kültürel bir kimliği olmalı ve bunu yansıtmalıdır (Karatay, 2011a).

Bu araştırmada "çocuklara yönelik kitapların sahip olması gereken özellikler"den hareketle çocuk kitabındaki kahramanın çocuklara rol-model olabilmesi için taşıması gereken özelliklerin neler olması gerektiği belirlenmeye çalışılmış ve aşağıda yer alan "Kahraman Değerlendirme Ölçeği" ortaya konmuştur. Üç alan uzmanının görüşleri doğrultusunda "Kahraman Değerlendirme Ölçeği" son şekli verilmiştir.

KAHRAMAN DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ	DEĞERLENDİRME		
	HAYIR	KISMEN	EVET
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			

2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.			
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.			
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			
6. Kahraman millî, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			
7. Kahraman, millî kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.			
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.			
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.			
14. Kahraman, çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.			
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.			
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir			

Bu ölçeği oluşturmak için yararlanılan kaynaklar şunlardır: Arıcı, (2016); Canlı, (2014); Canlı, (2015); Çakır (2009); Çakmak Güleç ve Geçgel (2005); Çer, (2014); Demirel (2011); Karataş, (2014); Karatay (2007); Karatay, (2011a); Karatay (2011b); Kıbrıs, (2006); Lüle Mert, (2012); Nas, (2014); Oğuzkan, (2013); Seven, (2011); Sever, (2007); Sever, (2015); Şimşek, (2002); Şimşek, Yalçın, ve Yakar, (2011); Temizyürek, Şahbaz, ve Gürel, (2016); Uz Erşahin, (2009); Uzuner Yurt, (2011); Yalçın ve Aytas, (2008); Yılar ve Celepoğlu, (2007); Zengin ve Zengin, (2009); Zivtci, (2006).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici metinlerde yer alan kahramanların öğrencilere rol model olma durumlarını tespit etmektir.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olan “Durum Çalışması”na göre tasarlanmıştır. Durum çalışması; güncel bir olguyu, kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yin’den (1984) akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016: 289).

Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyalini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okutulan ve Ez-De tarafından hazırlanan 7. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada, Türkçe ders kitabında bulunan toplam 14 öyküleyici metin incelenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). Araştırmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okutulan 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki 14 öyküleyici metin incelenmiş ve her bir metindeki kahramanlar hazırlanan “Kahraman Değerlendirme Ölçeğine” göre incelenmiştir.

Ölçekte metinlerdeki kahramanların sahip olması gereken 16 özellik incelenmiştir. Her özelliğin yeterliliği, ölçekte 1(Hayır), 2(Kısmen Evet), 3(Evet) puan üzerinden hesaplanmıştır. Ölçek eşit aralıklı puanlama ölçeğidir. Buna göre metinlerdeki kahramanlardaki bulunması gereken özelliklerin bulunma durumuna göre verilen puanların toplanıp madde sayısına bölünmesinden elde edilen aritmetik ortalama eğer 1-2 puan arasındaysa metindeki kahramanların rol model olmaya uygun olmadığı, 2-3 puan arasındaysa kahramanların rol model olmaya uygun olduğu söylenebilir (Karatay, 2011a).

Verilerin Analizi

Araştırmada betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 240).

Bulgular

Bu araştırmada Ez-De Yayınları tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan 14 öyküleyici metin incelenmiştir. Bu metinlerde yer alan kahramanların rol model olma durumları hazırlanan "Kahraman Değerlendirme Ölçeği" vasıtasıyla değerlendirilmiş ve ortaya şu bulgular çıkmıştır:

"Ben Bir Küçük Kilimim" metninin ortalaması 2,25, "Eşsiz Hazine" metninin ortalaması 2,75, Atatürk'ü Anlamak" metninin ortalaması 2,18, "Kitaplar Arasında" metninin ortalaması 1,85, "Kitapların Kanatları" metninin ortalaması 1,87, "Dört Ahbablar" metninin ortalaması 2,25, "Tasa Kuşu" metninin ortalaması 1,06, "Balıkçıl Kuşu" metninin ortalaması 1,93, "Son Kuşlar" metninin ortalaması 2,62, "İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler" metninin ortalaması 1,31, "Ayşe Gül" metninin ortalaması 2,25, "Yanan Ormanlarda Elli Gün" metninin ortalaması 2,06, "Kış Mevsimi" metninin ortalaması 1,25, "Kız Kalesi" metninin ortalaması ise 1,31'dir.

Tablo1: Ben Bir Küçük Kilimim

Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Ben Bir Küçük Kilimim		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.			x
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.		x	
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			x
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.			x
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.			x
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.	x		
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.	x		
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.			x
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.			x
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

'Ben Bir Küçük Kilimim' metni değerlendirildiğinde 4 'Hayır', 2 'Kısmen Evet' ve 10 'Evet' sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($36/16=2.25$) aritmetik ortalamanın **2.25** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 2: Eşsiz Hazine Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Eşsiz Hazine		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.			x
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.			x
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			x
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.			x
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.			x
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			x
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.		x	
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.			x
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

“Eşsiz Hazine” metni değerlendirildiğinde 1 ‘Hayır’, 2 ‘Kısmen Evet’ ve 13 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($44/16=2.75$) aritmetik ortalamanın **2.75** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 3: Atatürk’ü Anlamak Metni

641

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Atatürk’ü Anlamak		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.		x	
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.			x
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.		x	
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.		x	
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			x
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.		x	
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.		x	
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.	x		

“Atatürk’ü Anlamak” metni değerlendirildiğinde 4 ‘Hayır’, 5 ‘Kısmen Evet’ ve 7 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($35/16=2.18$) aritmetik ortalamanın **2.18** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 4: Kitaplar Arasında Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Kitaplar Arasında		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.		x	
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.		x	
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.		x	
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.	x		
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.		x	
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.		x	
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.			x

'Kitaplar Arasında' metni değerlendirildiğinde 7 'Hayır', 5 'Kısmen Evet' ve 4 'Evet' sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($29/16=1.85$) aritmetik ortalamanın **1.85** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo 5: Kitapların Kanatları Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Kitapların Kanatları		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.		x	
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.			x
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.		x	
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.	x		
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.		x	
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.		x	
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			x
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.			x

'Kitapların Kanatları' metni değerlendirildiğinde 7 'Hayır', 4 'Kısmen Evet' ve 5 'Evet' sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($30/16=1.87$) aritmetik ortalamanın **1.87** olduğu ve

ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo 6: Dört Ahbaplar

Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Dört Ahbaplar		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.			x
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			x
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.		x	
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.		x	
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			x
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.			x
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.			x

‘Dört Ahbaplar’ metni değerlendirildiğinde 5 ‘Hayır’, 2 ‘Kısmen Evet’ ve 9 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($36/16=2.25$) aritmetik ortalamanın **2.25** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 7: Tasa Kuşu

Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Tasa Kuşu		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.		x	
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.	x		
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.	x		
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.	x		
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.	x		
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.	x		
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.	x		
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.	x		

‘Tasa Kuşu’ metni değerlendirildiğinde 15 ‘Hayır’, 1 ‘Kısmen Evet’ ve 0 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($17/16=1.06$) aritmetik ortalamanın **1.06** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo 8: Balıkçıl Kuşu
Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Balıkçıl Kuşu		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.			x
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.	x		
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.		x	
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.		x	
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.		x	
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.	x		
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.		x	
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.	x		
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.			x
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.			x
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.		x	
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.			x

044

‘Balıkçıl Kuşu’ metni değerlendirildiğinde 6 ‘Hayır’, 5 ‘Kısmen Evet’ ve 5 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($31/16=1.93$) aritmetik ortalamanın **1.93** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo 9: Son Kuşlar
Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Son Kuşlar		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.		x	
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.			x
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.		x	
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			x
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.		x	
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.			x
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.		x	
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.			x
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.		x	
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.			x
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

‘Son Kuşlar’ metni değerlendirildiğinde 0 ‘Hayır’, 6 ‘Kısmen Evet’ ve 10 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($42/16=2.62$) aritmetik ortalamanın **2.62** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 10:İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.	x		
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.	x		
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.	x		
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.		x	
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.		x	
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.		x	
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.	x		

‘İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler’ metni değerlendirildiğinde 12 ‘Hayır’, 3 ‘Kısmen Evet’ ve 1 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($21/16=1.31$) aritmetik ortalamanın **1.31** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo11: Ayşe Gül Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Ayşe Gül		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.			x
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.			x
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.		x	
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.		x	
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.			x
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.			x
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.	x		
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.	x		
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.		x	
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

‘Ayşe Gül’ metni değerlendirildiğinde 4 ‘Hayır’, 4 ‘Kısmen Evet’ ve 8 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada $(36/16=2.25)$ aritmetik ortalamanın **2.25** olduğu ve ölçüt değer kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 12: Yanan Ormanlarda Elli Gün Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Yanan Ormanlarda Elli Gün		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.			x
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.		x	
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.			x
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.		x	
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.			x
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.			x
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.			x
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.		x	
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.		x	
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğreti veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

‘Yanan Ormanlarda Elli Gün’ metni değerlendirildiğinde 5 ‘Hayır’, 5 ‘Kısmen Evet’ ve 6 ‘Evet’ sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada $(33/16=2.06)$ aritmetik ortalamanın **2.06** olduğu

ve ölçüt değeri kabul edilen 2 değerinden yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterlidir**.

Tablo 13: Kış Mevsimi
Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Kış Mevsimi		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.	x		
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.	x		
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.	x		
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.			x
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.	x		
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.	x		
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.	x		
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.		x	
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.	x		
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.		x	

'Kış Mevsimi' metni değerlendirildiğinde 13 'Hayır', 2 'Kısmen Evet' ve 1 'Evet' sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($20/16=1.25$) aritmetik ortalamanın **1.25** olduğu ve ölçüt değeri kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

Tablo 14: Kız Kalesi
Metni

Kahraman Değerlendirme Ölçeği	Kız Kalesi		
	H	K	E
Ölçütler			
1. Kahramanın yeni ve özgün fikirleri vardır, kahraman öğrenme ve keşfetme peşindedir.		x	
2. Kahraman güzellik ve estetik duygular peşindedir.	x		
3. Kahramanın gelişmiş bir hayal gücüne sahiptir.	x		
4. Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünülecek özellikleri vardır.	x		
5. Kahraman sorgulayıcı ve araştırmacı bir tavır içindedir.	x		
6. Kahraman milli, manevi ve evrensel değerlere sahiptir.	x		
7. Kahraman milli kültürü yansıtmakta ve kültür aktarımını sağlamaktadır.	x		
8. Kahraman, çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıtmaktadır.	x		
9. Kahraman ani ve sebepsiz değişimler yaşamamış, özellikleri iyi geliştirilmiştir.	x		
10. Kahraman iyilikten ve iyiden yana tavır almakta, çevresine duyarlılık kazandırmaktadır.	x		
11. Kahraman, ulaştığı başarıları hak etmekte ve amaçları için uğraş vermektedir.		x	
12. Kahraman, okura olumlu duygular telkin etmektedir.	x		
13. Kahraman; korku, acı, şiddet, kötülük, kin gibi duyguları abartmadan yansıtmaktadır.			x
14. Kahraman çocuğu kadercilikten ve bağınazlıktan alıkoymaktadır.	x		
15. Kitaptaki başkahraman eserin hitap ettiği yaş seviyesindedir.		x	
16. Kahraman, okuru özgür düşünmeye yöneltmektedir; bir öğretici veya ideolojinin savunucusu değildir.	x		

'Kız Kalesi' metni değerlendirildiğinde 12 'Hayır', 3 'Kısmen Evet' ve 1 'Evet' sonucu çıkmıştır. Yapılan hesaplamada ($21/16=1.31$) aritmetik ortalamanın **1.31** olduğu ve ölçüt değeri kabul edilen 2 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Buna göre bu metindeki kahraman veya kahramanlar rol model olma noktasında **yeterli değildir**.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan amaçlara ulaşılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Çünkü ders kitaplarının varlık sebebi öğretim programlarında yer alan hedeflere ulaşılmasını sağlamaktır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018: 8) programın, "*öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmaları, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırıldığı*" belirtilmiştir. Burada belirtilen amaç ve bileşenler incelendiğinde ders kitaplarının hangi niteliklere sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

"Öğrenciye kazandırılmak istenen hedef davranışlar, kazanımlar, ahlaki bilgiler, gelenek ve görenekler, dil bilgisi çalışmaları, anlam bilgisi, okuduğunu anlama ve anlatma becerileri, hayata dair her şey metinler aracılığıyla verilmektedir" (Şahin ve Bayramoğlu, 2016: 2102). Türkçe derslerinin amacına ulaşabilmesi nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanılmasına bağlıdır (Kolaç, Demir ve Karadağ, 2012). Metinlerin niteliğinin Türkçe dersinin niteliğini belirleyen önemli bir unsur olduğu unutulmamalıdır. 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan öyküleyici metinlerdeki kahramanların öğrencilere rol model olma durumlarını tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre "Kahraman Değerlendirme Ölçeği"nden 2 değerinin altında puan alan Kitaplar Arasında; Kitapların Kanatları; Tasa Kuşu; Balıkçıl Kuşu; İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler; Kış Mevsimive Kız Kalesi metinlerinde yer alan kahramanlar öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahip değildir. "Kahraman Değerlendirme Ölçeği"nden 2 değerinin üzerinde puan alan Ben Bir Küçük Kilimim, Eşsiz Hazine, Atatürk'ü Anlamak, Dört Ahbaplar, Son Kuşlar, Ayşe Gül ve Yanan Ormanlarda Elli Gün metinlerinde yer alan kahramanların ise öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahip olduğu görülmektedir.

Ez-De Yayınları tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan metinlerden öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahip olma bakımından en başarılı metin 2,75 ortalama ile Eşsiz Hazine metnidir. En başarısız metin ise 1,06 ortalama ile Tasa Kuşu metnidir. Kitapta yer alan metinlerin 7'sinde (%50) yer alan kahramanlar öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahipken 7'sinde (%50) yer alan kahramanlar ise rol model olma yeterliliğine sahip değildir.

Çakır (2009) tarafından yapılan çalışmada 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Samsun il merkezinde kullanılan 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öyküler çocuğa görelikleri açısından incelenmiş ve 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan "Son Kuşlar" öyküsü kahramanları açısından çocuğa görelik ilkesine sahip olduğu ortaya konmuştur. Aynı metin Lüle Mert (2012) tarafından yapılan çalışmada da incelenmiş ve eserin çocuk ve yaşam gerçekliğini yansıttığına ve kahramanın yaşanan soruna çözüm bulmaya çalıştığına değinilmiştir. "Son Kuşlar" metni bu çalışmada da incelenmiş ve kahramanın öğrencilere rol model olma yeterliliğine sahip olduğu belirlenmiştir. Bundan dolayı üç araştırmanın sonucunun "Son Kuşlar" metni için koşutluk gösterdiği söylenebilir.

Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş (2011) çalışmalarında ilköğretim birinci kademe için basılmış 100 çocuk edebiyatı ürününü çeşitli değişkenlere göre incelemişler ve kitaplardaki kahramanların karakter özelliklerinin belli özelliklerde yoğunlaştığını, farklı kişilik özelliklerini yansıtmaya bakımından bu eserlerin yetersiz olduğunu ortaya koymuşlardır. Farklı ve olumlu özelliklere sahip kahramanların çocuğa farklı bakış açıları kazandıracaklarını ve sosyalleşmesine katkı sağlayacaklarını belirtmişlerdir. Farklı karakter özelliklerine sahip kahramanların çocukları

hayata hazırlayacağı ve yeni öğrenmeler gerçekleştirmelerini kolaylaştıracağı açıktır. Ders kitaplarına metin seçiminde kaynak olan çocuk edebiyatı ürünlerindeki bu yetersizlik, ders kitaplarında yer alan metinlerin yetersizliğini de açıklar durumdadır.

Yıldırım (2011) tarafından 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 6. sınıflarda okutulması kararlaştırılan kitaplar arasından rastgele seçilen 3 Türkçe ders kitabındaki öykülerin öğrencilerin duyuşsal gelişim dönemlerine uygunluğu üzerine yapılan çalışmada 12 öykü metninden 6'sında (%50) öğrencilerin öykünebilecekleri kahramanların olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak bu kahramanların öğrencilerin kendileriyle özdeşim kurmalarını sağlayacak özelliklere yeterince sahip olmadığı belirtilmiş ve kahramanların psikolojik ve fiziksel özelliklerinin birbirini tamamlayacak şekilde kurgulanmadığına değinilmiştir. Bu çalışmada ise "Kahramanın sağlam bir kişiliği ve öykünecek özellikleri vardır." maddesinden 14 metinden sadece 5 tanesi (%35) tam puan almıştır. İki araştırma sonucunda da öğrencilere olumlu rol-model olabilecek kahramanlara sahip metinlerin sayısının yetersiz olduğu görülmektedir.

Ceran (2015) tarafından "Kurtuluşun Kahramanları" adlı kitap dizisi incelenmiş ve bu dizide yer alan kahramanların vatan sevgisi, özgürlük, azim ve kararlılık, birlik-beraberlik ve dayanışma, inanç, ümit, cesaret, güven-güvenirlilik, sorumluluk, sabır gibi karakter özelliklerinin kazandırılmasında çocuklara rol model olabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kitap dizisindeki kahramanların pek çok yönüyle işlenen, derinliği olan model şahıslar olduğuna ve çocukların karakterlerinin şekillenmesinde etkili olacak düşüncelerin, duygu ve davranışların kısa ve net ifadelerle verildiği değinilmiştir. Bu özellikleriyle "Kurtuluşun Kahramanları" kitap dizisindeki kahramanların yukarıda belirtilen karakter özelliklerinin çocuklara kazandırılmasında etkili olabileceği ve Türkçe ders kitaplarına bu dizide yer alan kitaplardan metin seçilebileceği ifade edilebilir.

Öğrencilerin özdeşim kurabileceği ve onlara rol model olma niteliğine sahip kahramanların bulunduğu öyküleyici metinler yoluyla öğrencilere, toplumun kültürü doğru bir şekilde aktarılabilir. Öğrencilerin kişilik gelişimi desteklenerek hem bireyin hem de toplumun huzuruna hizmet edilebilir. Çocuk - kitap arasındaki bağın oluşmasında ve güçlenmesinde kahramanların önemli rolü olduğu bilinmektedir. Türkçe ders kitabına seçilecek yetkin metinler yardımıyla öğrencilerin okuma alışkanlığı ve kültürü kazanmalarının daha kolay olacağı bilinmelidir. Ancak bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin bu yetkinliğe sahip olmadığı görülmektedir. Ders kitabında yer alan metinlerin sadece %50'sinin öğrencilere rol model olabilecek kahramanlar barındırması Türkçe dersinin amaçları açısından düşündürücüdür. Türkçe dersinde temel materyalin ders kitabının içinde yer alan metinler olduğu düşünüldüğünde dersin çıktılarının hedeflenen düzeye çıkamayacağı öngörülebilir. Kahramanların öğrenciler üzerindeki etkisi düşünüldüğünde Türkçe ders kitaplarına kahramanları daha yetkin olan eserlerin alınması gerektiği görülmektedir.

Bilgilendirme / Acknowledgement: Bu araştırmanın özeti, 13.04.2018 tarihinde Uluslararası Ders Kitapları Sempozyumunda (DEKUS) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- AKYOL, H. (2014). *PROGRAMA UYGUN TÜRKÇE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ*, Ankara: PegemA Yayınları.
- ARICI, A. F. (2016). *ÇOCUK EDEBİYATI VE KÜLTÜRÜ*, Ankara: PegemA Yayınları.
- BAŞ, B. (2003). *ALTINCI SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ METİN TÜRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME*. TÜBAR, XIII.
- BOZLAK, Ü. G. (2018). *2016-2017 VE 2017-2018 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILLARINDA 5. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ HİKÂYE EDİCİ METİNLERİN UZUN-ÇETİNKAYA FORMÜLÜ İLE*

OKUNABİLİRLİKDÜZEYLERİ/DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ. Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, 6 (14), 209-234.

CANLI, S. (2014). TÜRKÇE DERS KİTAPLARINA SEÇİLECEK METİNLERİN NİTELİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

CANLI, S. (2015).TÜRKÇE DERS KİTAPLARINA SEÇİLECEK METİNLERİN BELİRLENMESİNDE ÇOCUĞA GÖRELİK İLKESİ, Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 1(1), 98-123.

CERAN, D. (2015).ÇOCUKLARA ROL MODEL OLMASI BAKIMINDAN MİLLÎ MÜCADELE KAHRAMANLARI VE EDEBÎ ESERLERE YANSIMASI: "KURTULUŞUN KAHRAMANLARI" KİTAP DİZİSİ ÖRNEĞİ. Tarih Okulu Dergisi, XXIV, 135-157.

COŞKUN, E. VE TAŞ, S. (2008).DERS KİTAPLARINA METİN SEÇİMİ AÇISINDAN TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (10).

ÇAKIR, P. (2009).6. , 7. , 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ÖYKÜLERİN "ÇOCUĞA GÖRELİKLER" AÇISINDAN İNCELENMESİ. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Samsun.

ÇAKMAK GÜLEÇ, H. VE GEÇGEL, H. (2005). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: Kök Yayıncılık.

ÇER, E. (2014). EDEBİYATTA ÇOCUK GERÇEKLİĞİ VE ÇOCUĞA GÖRELİK İLKELERİNİN İNCELENMESİ. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

DEMİREL, Ş. (2011). EDEBÎ METİNLERLE ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖR: ŞENER DEMİREL) Ankara: PegemA Yayınları

DİLİDÜZGÜN, S. (2004). OKUMA ÖĞRETİMİ HEDEFLERİ BAĞLAMINDA TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ÇOCUK EDEBİYATI ÜRÜNLERİ. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 43-55.

EPÇAÇAN, C. VE OKÇU, V. (2010).İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ, Millî Eğitim Dergisi, 187.

GÖÇER, A. (2008). İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME AÇISINDAN İNCELENMESİ. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(1).

GÖNEN, M., KATRANCI, M., UYGUN, M. VE UÇUŞ, S. (2011).İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÇOCUKKİTAPLARININ, İÇERİK, RESİMLEME VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ AÇISINDANİNCELENMESİ. Eğitim ve Bilim, 36 (160).

GÜFTA, H. VE KAN, M. O. (2011).İLKÖĞRETİM 7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABININ DİL İLE İLGİLİ KÜLTÜR ÖGELERİAÇISINDAN İNCELENMESİ, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 239-256.

GÜNEŞ, F. (2013). TÜRKÇEDE METİN ÖĞRETİMİ YERİNE METİNLE ÖĞRENME. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 6 (11).

KARATAŞ, E. (2014). ÇOCUK EDEBİYATINDA "KARAKTER" KAVRAMI. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33, 60-79.

KARATAY, H. (2007). DİL EDİNİMİ VE DEĞER ÖĞRETİMİ SÜRECİNDE MASALIN ÖNEMİ VE İŞLEVİ. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 5(3), 463-477.

KARATAY, H. (2011A). KURAMDAN UYGULAMAYA ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖR: TACETTİN ŞİMŞEK) Ankara: Grafiker Yayınları.

KARATAY, H. (2011B). KARAKTER EĞİTİMİNDE EDEBÎ ESERLERİN KULLANIMI. Turkish Studies, 6 (1), 1439-1454.

KAYGANA, M., YAPICI, Ş. VE AYTAN, T. (2013). TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA DEĞER EĞİTİMİ. The Journal Of Academic Social Science Studies, 6 (7), 657-669.

KIBRIS, İ. (2006). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları

KOLAÇ, E., DEMİR, T. VE KARADAĞ, R. (2012). ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİL EĞİTİMİNDE ÇOCUK EDEBİYATI METİNLERİNİN KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 161(161), 195

LÜLE MERT, E. (2012). İLKÖĞRETİM 6., 7. VE 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ÖYKÜLERİN ÇOCUK YAZINININ TEMEL İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1 (1), 73-93.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. (2018). TÜRKÇE DERSİ (1-8. SINIFLAR) ÖĞRETİM PROGRAMI. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

NAS, R. (2014). ÖRNEKLERLE ÇOCUK EDEBİYATI, Bursa: Ezgi Kitabevi

OĞUZKAN, A. F. (2013). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: Anı Yayıncılık

ÖZBAY, M. (2003). TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE HEDEF-ARAÇ İLİŞKİSİNİN DERS KİTABI ÖRNEĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ. Türklük Bilimi Araştırmaları, 13(13), 59.

SEVER, S. (2007). İLKÖĞRETİMDE ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖR: ZELİHA GÜNEŞ) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını

SEVEN, S. (2011). EDEBİ METİNLERLE ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖR: ŞENER DEMİREL) Ankara: PegemA Yayınları

SEVER, S. (2015). ÇOCUK VE EDEBİYAT, İzmir: Tudem Yayınları

ŞAHİN, D. VE BAYRAMOĞLU, C. D. (2016). 2015 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMININ METİN TÜR VE TEMA SEÇİMİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ. Turkish Studies, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), 11 (3), 2095-2130.

ŞİMŞEK, T. (2002). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: Rengârenk Yayınları.

ŞİMŞEK, T., YALÇIN, F. VE YAKAR, Y. M. (2011). KURAMDAN UYGULAMAYA ÇOCUK EDEBİYATI, (Editör: Tacettin Şimşek) Ankara: Grafiker Yayınları.

TEMİZYÜREK, F. VE DELİCAN, B. (2016). İLKOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN METİNLERİN TÜR VE TEMA AÇISINDAN İNCELENMESİ. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (3), 842-856.

TEMİZYÜREK, F., ŞAHBAZ, N. K. VE GÜREL, Z. (2016). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: PegemA Yayınları

UZ ERŞAHİN, İ. (2009). TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ÇOCUK EDEBİYATI METİNLERİNİN ÇAĞDAŞ ÇOCUK EDEBİYATI İLKELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE EĞİTSEL ÖNERİLER. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

UZUNER, S. VE AYDIN, Y. (2010). YENİ TÜRKÇE DERS KİTABINDAKİ ÖYKÜLERİN ÖĞRENME ALANLARINI GERÇEKLEŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİNİN BELİRLENMESİ. Millî Eğitim Dergisi, 186.

UZUNER YURT, S. (2011). KURAMDAN UYGULAMAYA ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖR: TACETTİN ŞİMŞEK) Ankara: Grafiker Yayınları.

YALÇIN, A. VE AYTAŞ, G. (2008). ÇOCUK EDEBİYATI, Ankara: Akçağ Yayınları

YILAR, Ö. VE CELEPOĞLU, A. (2007). EĞİTİM FAKÜLTELERİ İÇİN ÇOCUK EDEBİYATI, (EDİTÖRLER: ÖMER YILAR, LOKMAN TURAN) Ankara: PegemA Yayınları

YILDIRIM, A. VE ŞİMŞEK H. (2015). SOSYAL BİLİMLERDE NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILDIRIM, D. (2011). 6. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ÖYKÜLERİN ÇOCUKLARIN DUYUŞSAL GELİŞİMLERİNE UYGUNLUĞU. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR (HAZIRLAYANLAR: V. DOĞAN GÜNAY, ÖZDEN FİDAN, BETÜL ÇETİN, FUNDA YILDIZ) Dokuz Eylül Üniversitesi DEDAM, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 165-175.

YURT, G. VE ARSLAN, M. (2014). 7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ ŞEKİL-İÇERİK-METİN YÖNÜNDEN İNCELENMESİ: ZAMBAK VE PASİFİK YAYINLARI ÖRNEĞİ. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 317-327.

ZENGİN, A. Y. VE ZENGİN, N. (2009). EĞİTİM FAKÜLTELERİ İÇİN ÇOCUK EDEBİYATI, İstanbul: Truva Yayınları

ZİVTCİ, F. (2006). ÇOCUK KİTAPLARINDA KAHRAMANIN YERİ VE ÖNEMİ. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri), Yayına hazırlayan: Sedat Sever.